

SSC Focus

Strategic Studies Center
National Defence Studies Institute
Royal Thai Armed Forces Headquarters

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศ

ฉบับที่ ๑/๖๗ (เดือน ต.ค.๖๖)

ถอดบทเรียน ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน และแนวทางการพัฒนากองทัพไทยในอนาคต

จากความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน นับตั้งแต่ ๒๔ ก.พ.๖๕ ปธน.ปูติน ส่งกำลังทหารเข้าไปเขตปกครองตนเองโดเนตสค์ (DPR) และเขตปกครองตนเองลูฮานสค์ (LPR) ในภูมิภาคดอนบาสของยูเครน ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติการทางทหารระหว่างรัสเซียและยูเครน รวมถึงชาติพันธมิตรของทั้ง ๒ ฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทต่าง ๆ ทั้งมิติทางด้านทหาร เศรษฐกิจ การเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงมิติด้านความมั่นคงต่าง ๆ ในลักษณะของสงครามตัวแทน (Proxy War) ซึ่งส่งผลให้ความขัดแย้งได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ หรืออาจเรียกว่าเป็น สงครามลูกผสม (Hybrid Warfare) สถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของสงครามที่กำลังพัฒนาและเป็นการท้าทายที่กองทัพสมัยใหม่ต้องเผชิญ ซึ่งสามารถถอดบทเรียนที่สำคัญในการกำหนดแนวทางการป้องกันประเทศ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของกองทัพไทยในอนาคตได้ ทั้งหมด ๑๐ บทเรียน

บทเรียนที่ ๑: สงครามลูกผสมและภัยคุกคามแบบอสมมาตร (Hybrid Warfare and Asymmetric Threats)

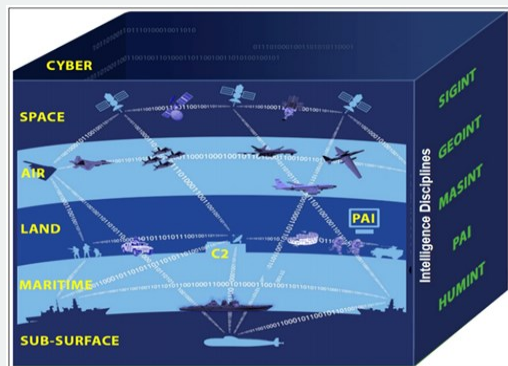

การใช้กำลังที่ไม่ปกติ ดังนั้น กองทัพไทยต้องเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามแบบอสมมาตร (Asymmetric Threats) โดยการพัฒนายุทธศาสตร์การบูรณาการที่ผสมผสานความสามารถแบบปกติ (Conventional Capabilities) เข้ากับระบบข่าวกรองที่แข็งแกร่ง (Robust Intelligence) มาตรการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security Measures) และความสามารถด้านสงครามข้อมูล (Information Warfare Capabilities)

บทเรียนที่ ๒: สงครามในเมือง (Urban Warfare) แสดงให้เห็นถึงความท้าทายของการทำสงครามในเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น การทำสงครามสมัยใหม่ กำลังเปลี่ยนและมีแนวโน้มไปสู่สภาพแวดล้อมในเมือง (Urban Environments) มากขึ้น ทำให้เราต้องปรับยุทธวิธี การฝึกอบรมและยุทธโศภรณ์ของเราให้สอดคล้องกัน ดังนั้น กองทัพไทย จะต้องมุ่งเน้นไปที่การฝึกอบรมการทำสงครามในเมืองและการพัฒนาอุปกรณ์และยุทธวิธีเฉพาะทางเพื่อปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพในเขตเมือง ขณะเดียวกัน เพื่อเป็นการลดการบาดเจ็บ ล้มตาย และความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับพลเรือนให้น้อยที่สุด

บทเรียนที่ ๓: การปรับปรุงข่าวกรอง การเฝ้าระวัง และการลาดตระเวน (Enhanced Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance: ISR) ความขัดแย้งฯ ได้เน้นย้ำถึง

ความสำคัญของสถาปัตยกรรมข่าวกรอง การเฝ้าระวัง และการลาดตระเวนที่ครอบคลุมและบูรณาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ระบบทางอากาศไร้คนขับ (UAS) และเซ็นเซอร์ขั้นสูงได้พิสูจน์แล้วว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการให้การรับรู้สถานการณ์แบบเรียลไทม์และช่วยในการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น กองทัพไทย จะต้องจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาและการได้มาซึ่งขีดความสามารถ ISR ขั้นสูง เพื่อเพิ่มความสามารถของเราในการตรวจจับ ติดตาม และต่อต้านภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น

บทเรียนที่ ๔: ปืนใหญ่ที่ทันสมัยและการยิงที่แม่นยำในระยะไกล (Modernized Artillery and Long-Range Precision Fires) ปืนใหญ่ถือว่ามีบทบาทสำคัญในความขัดแย้งฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสู้รบในเมือง ดังนั้น กองทัพไทย ควรลงทุนในการปรับปรุงขีดความสามารถด้านปืนใหญ่ของเราให้ทันสมัย โดยเน้นไปที่การยิงที่แม่นยำในระยะไกลเป็นพิเศษ ซึ่งจะช่วยให้สามารถโจมตีได้อย่างปลอดภัย รวมถึงขีดขวางการปฏิบัติการของศัตรู

และสร้างสภาพแวดล้อมการปฏิบัติการในสนามรบในเมือง

บทเรียนที่ ๕: ความมั่นคงทางไซเบอร์ (Cyber Security)

ความสำคัญของความปลอดภัยทางไซเบอร์ที่เปลี่ยนแปลงไปในสงครามสมัยใหม่ จากการกำหนดเป้าหมายโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญไปจนถึงการโจมตีทางไซเบอร์ที่ก่อวินาศกรรมในระบอบทหาร ความสามารถของเราในการรักษาความปลอดภัยเครือข่ายของเรา และตอบสนองต่อภัยคุกคามทางไซเบอร์อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ดังนั้น กองทัพไทย ควรให้ความสำคัญกับความสามารถในการป้องกันทางไซเบอร์ที่แข็งแกร่ง การฝึกอบรมบุคลากร และความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในการพัฒนาและการนำแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดไปใช้

บทเรียนที่ ๖: โครงสร้างกองทัพที่ยืดหยุ่นและคล่องตัว (Flexible and Agile Force Structures) ความจำเป็นในการสร้างโครงสร้างกองกำลังที่ยืดหยุ่นและคล่องตัว เนื่องจากรูปแบบและโครงสร้างแบบดั้งเดิมอาจไม่เหมาะสมกับความท้าทายที่เกิดจากสงครามลูกผสมและภัยคุกคามที่ไม่สมมาตร ดังนั้น กองทัพไทย ควรใช้แนวทางแบบโมดูลาร์ (Modular Approach) หรือมีความสามารถในการจัดการความยืดหยุ่นและความคล่องตัวของกองกำลังในการปฏิบัติการทางทหารมากขึ้น โดยเน้นที่หน่วยขนาดเล็กและพึ่งพาตนเองได้ (Self-sufficient Units) ซึ่งสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างรวดเร็ว สิ่งนี้จะทำให้เราสามารถจัดกำลังได้อย่างรวดเร็วและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

บทเรียนที่ ๗: ความร่วมมือร่วมและระหว่างหน่วยงาน (Joint and Interagency Cooperation) ประสิทธิภาพและความร่วมมือร่วมระหว่างหน่วยงานทางทหาร หน่วยงานพลเรือน หน่วยข่าวกรอง และการบังคับใช้กฎหมาย จะต้องทำงานร่วมกัน ดังนั้น กองทัพไทย ควรสร้างแนวทางความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในระบบการฝึกอบรมร่วมกัน การแบ่งปันข้อมูล และการสื่อสารจะช่วยเพิ่มความสามารถในการตอบสนองต่อภัยคุกคามแบบผสมผสานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทเรียนที่ ๘: เพิ่มความสามารถในการปฏิบัติการพิเศษ (Increased Special Operations Capabilities) บทบาทที่สำคัญของกองกำลังปฏิบัติการพิเศษ (Special Operations Forces: SOF) ในฉากทัศน์ของสงครามที่ไม่เป็นแบบปกติ (Unconventional Warfare Scenarios) ดังนั้น กองทัพไทยสนับสนุนการรวมหน่วย SOF เข้ากับโครงสร้างกำลัง การฝึกอบรมเฉพาะทาง และความสามารถขั้นสูงจะช่วยเพิ่มความสามารถของกองทัพในการปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน เพื่อให้สามารถดำเนินการรวบรวมข่าวกรอง และปฏิบัติการที่แม่นยำ

บทเรียนที่ ๙: เน้นความยืดหยุ่น การปรับสภาพได้เร็วและความอยู่รอด (Emphasis on Resilience and Survivability) ความขัดแย้งในยุคเรดาร์แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความยืดหยุ่น การฟื้นตัวได้เร็วและความอยู่รอดในการสงครามสมัยใหม่

ดังนั้น กองทัพไทย ต้องจัดลำดับความสำคัญของมาตรการป้องกันกำลัง รวมทั้งพัฒนาระบบเกราะ เพิ่มขีดความสามารถของอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล และการต่อต้านวัตถุระเบิดแสวงเครื่อง (IED) นอกจากนี้ การพัฒนาและการใช้ยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความยืดหยุ่น การปรับสภาพได้เร็ว (Resilience) ของกองทัพทั้งทางกายภาพและทางจิตใจมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเมื่อเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร

บทเรียนที่ ๑๐: หลักนิยมของสงครามแบบลูกผสม (Hybrid Warfare Doctrine) ตามลักษณะของสงครามที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ดังนั้น กองทัพไทย ควรพัฒนาหลักนิยมสงครามลูกผสม (Hybrid warfare doctrine) ที่ชัดเจน หลักนิยมควรมีความครอบคลุมกับยุทธศาสตร์และแนวความคิดในการต่อต้านภัยคุกคามแบบผสมผสาน การบูรณาการความสามารถแบบเดิม (Integrating Conventional Capabilities) และการผสมผสานการดำเนินการด้านข้อมูล (Information Operations) สงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare) และยุทธวิธีในการทำสงครามนอกแบบ (Irregular Warfare)

กล่าวโดยสรุป

จากความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนได้ให้บทเรียนอันมีค่าแก่กองทัพ ซึ่งจะต้องรวมเข้ากับแผนการพัฒนาและความทันสมัยในอนาคตของกองทัพ แนวทางที่ครอบคลุมและปรับเปลี่ยนได้เป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งรวมถึงการรับมือกับภัยคุกคามแบบผสมผสาน การเตรียมพร้อมสำหรับการทำสงครามในเมือง การจัดลำดับความสำคัญของความสามารถด้านข่าวกรองและการเฝ้าระวัง การปรับปรุงปืนใหญ่ให้ทันสมัย และการสร้างความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ที่แข็งแกร่ง ตลอดจนพัฒนาหลักนิยม โครงสร้าง และกองทัพในอนาคตจะต้องมีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ และคล่องตัว เพื่อรับมือกับภัยคุกคามแบบผสมผสาน กองทัพควรให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการพิเศษ มุ่งเน้นไปที่ความยืดหยุ่นและความอยู่รอด และพัฒนาหลักนิยมของสงครามลูกผสม อย่างไรก็ตาม เมื่อรวมองค์ประกอบเหล่านี้เข้าด้วยกันแล้ว จักเป็นแนวทางในการพัฒนากองทัพไทยที่มีความพร้อมมากยิ่งขึ้นในการตอบสนอง และรักษาไว้ซึ่งความได้เปรียบต่อความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่มา: เจ็ดวูธ คราประยูร. การบรรยายพิเศษในการประชุม ผบ.เหล่าทัพ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๖ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖. ณ ห้องนเรศวร ชั้น ๑ อาคาร บก.ทท.